

Televizorji

Primeri okoljskih zahtev in meril

Verzija 1.2
Maj 2022

1. Predmet zelenega javnega naročanja

V skladu s 6. točko prvega odstavka 4. člena Uredbe o zelenem javnem naročanju (Uradni list RS, št. 51/17, 64/19 in 121/2021, v nadaljnjem besedilu: Uredba o ZeJN) mora naročnik okoljske vidike upoštevati, kadar so predmet naročanja televizorji. Natančnejšo opredelitev tega predmeta določajo 15. do 17. točka Priloge 1 Uredbe o ZeJN.

Ti primeri okoljskih zahtev in meril se uporabljajo, kadar so predmet javnega naročila televizorji.¹²

2. Ključni okoljski vplivi

- Poraba energije in posledične emisije toplogrednih plinov, ki nastanejo pri proizvodnji in rabi.
- Onesnaženost zraka, tal in vode, eutrofikacija, zakisljevanje in bioakumulacija ter učinki na vodne organizme zaradi ekstrakcije in predelave materialov in nevarne snovi, uporabljene v izdelkih.
- Poraba neobnovljivih virov in kritičnih surovin za proizvodnjo izdelkov.
- Proizvodnja elektronske opreme, ki je lahko pri končnem odlaganju potencialno nevaren odpadek.

3. Pristop k ZeJN

- ✓ Nakup energijsko učinkovitih modelov.
- ✓ Nakup izdelkov z omejeno količino nevarnih sestavin in manjšim potencialom za nastanek nevarnih emisij pri odlaganju.
- ✓ Zasnova za demontažo in ravnanje z izrabljenimi izdelki za čim večjo obnovo virov.

4. Cilji iz Uredbe o zelenem javnem naročanju

Naročnik mora javno naročilo, ki vključuje predmet iz 6. točke prvega odstavka 4. člena te uredbe, oddati tako, da se v posameznem naročilu izpolni cilj, ki je v nadaljevanju določen za ta predmet:

delež opreme za slikovno obdelavo in televizorjev, ki so uvrščeni v najvišji energijski razred, dostopen na trgu, znaša najmanj 70 % vseh artiklov.

5. Akti EU, ki urejajo označevanje glede energijske in drugih učinkovitosti

- Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/2013 z dne 11. marca 2019 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2017/1369 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z označevanjem elektronskih prikazovalnikov z energijskimi nalepkami in razveljavitvi Delegirane uredbe Komisije (EU) št. 1062/2010 (UL L št. 315 z dne 5. 12. 2019, str. 1), kakor je bila spremenjena z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2021/340 z dne 17. decembra 2020 o spremembi delegiranih uredb (EU) 2019/2013, (EU) 2019/2014, (EU) 2019/2015, (EU) 2019/2016, (EU) 2019/2017 in (EU) 2019/2018 glede zahtev za označevanje z energijskimi nalepkami za elektronske prikazovalnike, gospodinjske pralne in pralno-sušilne stroje, svetlobne vire, hladilne aparate, gospodinjske pomivalne stroje ter hladilne aparate z neposredno prodajno funkcijo (UL L št. 68 z dne 26. 2. 2021, str. 62–107).³
- Uredba Komisije (EU) 2019/2021 z dne 1. oktobra 2019 o določitvi zahtev za okoljsko primerno zasnovo za elektronske prikazovalnike v skladu z Direktivo 2009/125/ES Evropskega parlamenta in Sveta in spremembi Uredbe Komisije (ES) št. 1275/2008 ter razveljavitvi Uredbe Komisije (ES) št. 642/2009 (UL L št. 315, 5.12.2019, str. 241–266), kakor je bila spremenjena z Uredbo Komisije (EU) 2021/341 z dne 23. februarja 2021 o spremembi uredb (EU) 2019/424, (EU) 2019/1781, (EU) 2019/2019, (EU) 2019/2020, (EU) 2019/2021, (EU) 2019/2022, (EU) 2019/2023 in (EU) 2019/2024 v zvezi z zahtevami za okoljsko

¹ Vir na naslovnic: <https://www.google.si/search?biw=1680&bih=904&tbm=isch&sa=1&q=tv&oq=tv&gs_l=psy-ab.3..0i67k1j0l2j0i67k1.15936.16343.0.16619.2.2.0.0.0.116.222.0j2.2.0....0...1.1.64.psy-ab..0.2.220.AksPUMZVgks#imgsrc=9wJfK-J-5CuvfM:&spf=1504163011453> (2. 8. 2021).

² Označevanje televizorjev glede energijske učinkovitosti ureja Delegirana uredba Komisije (EU) št. 1062/2010 z dne 28. septembra 2010 o dopolnitvi Direktive 2010/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta glede zahtev za energijsko označevanje televizijskih sprejemnikov (UL L št. 314 z dne 30. 11. 2010, str. 64).

³ Trenutna prečiščena različica je dostopna na povezavi: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A02019R2013-20210301>> (2. 8. 2021).

primerno zasnovano strežnikov in izdelkov za shranjevanje podatkov, elektromotorjev in pogonov s spremenljivo hitrostjo, hladilnih aparatov, svetlobnih virov in ločenih krmilnih naprav, elektronskih prikazovalnikov, gospodinjskih pomivalnih strojev, gospodinjskih pralnih strojev in pralno-sušilnih strojev ter hladilnih aparatov z neposredno prodajno funkcijo (UL L 68, 26.2.2021, str. 108–148) in Popravkom Uredbe Komisije (EU) 2019/2021 z dne 1. oktobra 2019 o določitvi zahtev za okoljsko primerno zasnovano za elektronske prikazovalnike v skladu z Direktivo 2009/125/ES Evropskega parlamenta in Sveta in spremembi Uredbe Komisije (ES) št. 1275/2008 ter razveljavitvi Uredbe Komisije (ES) št. 642/2009 (UL L št. 50 z dne 24. 2. 2020, str. 23–23).⁴

- Uredba (EU) 2017/1369 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2017 o vzpostavitvi okvira za označevanje z energijskimi nalepkami in razveljavitvi Direktive 2010/30/EU (UL L št. 198 z dne 28.7.2017, str. 1–23).⁵
- Direktiva 2009/125/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o vzpostavitvi okvira za določanje zahtev za okoljsko primerno zasnovano izdelkov, povezanih z energijo (UL L št. 285 z dne 31.10.2009, str. 10–35).⁶

Za razliko od prej veljavne zakonodaje,⁷ ki je v posebnem predpisu urejala zgolj označevanje televizijskih sprejemnikov, sedaj veljavni zgoraj navedeni predpisi urejajo vse elektronske zaslone, vključno s televizorji, računalniškimi monitorji in zasloni za digitalno označevanje.

Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/2013 v 2. členu opredeljuje televizor kot sledi:

- „televizor“ pomeni elektronski prikazovalnik, ki je zasnovan predvsem za prikazovanje in sprejemanje avdiovizualnih signalov ter je sestavljen iz elektronskega prikazovalnika in enega ali več uglaševalnikov/sprejemnikov.

Uredba (EU) 2019/2021 in Delegirana uredba (EU) 2019/2013 se uporabljata od 1. marca 2021. Zahteva, da je treba elektronske prikazovalnike zagotoviti s tiskano nalepko v obliki in z informacijami, določenimi v Prilogi III k Delegirani uredbi (EU) 2019/2013, pa se uporablja od 1. novembra 2020.

⁴ Trenutna prečiščena različica: 01/05/2021 je dostopna na strani: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A02019R2021-20210501>> (2. 8. 2021).

⁵ Trenutna prečiščena različica je dostopna na povezavi: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A02017R1369-20210501&qid=1632731587777>> (2. 8. 2021).

⁶ Trenutna prečiščena različica je dostopna na povezavi: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A02009L0125-20121204&qid=1632731737425>> (2. 8. 2021).

⁷ T. j. Delegirana uredba Komisije (EU) št. 1062/2010 z dne 28. septembra 2010 o dopolnitvi Direktive 2010/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta glede zahtev za energijsko označevanje televizijskih sprejemnikov (UL L št. 314 z dne 30. 11. 2010, str. 64).

6. Okoljske zahteve in merila

6.1. Televizorji

6.1.1 Tehnične specifikacije	
Naročnik v tehničnih specifikacijah poleg drugih zahtev, ki se nanašajo na predmet javnega naročila ali posameznega sklopa, določi:	
1.	<p>Vsak izdelek, dobavljen v okviru naročila, mora biti uvrščen v najvišji energijski razred, dostopen na trgu (<i>določi naročnik v skladu z metodologijo glede opredelitve zahtevanih energijskih razredov</i>), kot je določeno v Prilogi II k Delegirani uredbi Komisije (EU) 2019/2013, kakor je bila spremenjena z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2021/340.⁸</p> <p>Način dokazovanja: Ponudnik mora za vsak model zagotoviti veljavno energijsko nalepko, izdano v skladu z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2019/2013, kakor je bila spremenjena z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2021/340.</p> <p>Metodologija glede opredelitve zahtevanih energijskih razredov: Naročniki naj se sklicujejo na najboljši energijski razred EU, ki je na voljo v času javnega naročila in ki vključuje najmanj 25 registriranih modelov televizorjev v evropski podatkovni zbirki za označevanje energijske učinkovitosti (EPREL).⁹ V primeru nedelovanja baze EPREL se naročnikom priporoča, da preverijo trg glede najvišjega energijskega razreda, dostopnega na trgu, ob upoštevanju načela zagotavljanja konkurence med ponudniki.</p>
6.1.2 Merila za oddajo javnega naročila	
1.	<p>Merilo: »Večji delež televizorjev z višjim razredom energijske učinkovitosti«</p> <p>Ponudnik ponudi delež televizorjev, ki so uvrščeni v najvišji energijski razred, dostopen na trgu, v višjem odstotku kot najmanj 70 % vseh izdelkov.</p> <p>Način dokazovanja: Ponudnik mora za vsak model zagotoviti veljavno energijsko nalepko, izdano v skladu z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2019/2013, kakor je bila spremenjena z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2021/340.</p> <p>Metodologija glede opredelitve zahtevanih energijskih razredov: Naročniki naj se sklicujejo na najboljši energijski razred EU, ki je na voljo v času javnega naročila in ki vključuje najmanj 25 registriranih modelov televizorjev v evropski podatkovni zbirki za označevanje energijske učinkovitosti (EPREL).¹⁰ V primeru nedelovanja baze EPREL se naročnikom priporoča, da preverijo trg glede najvišjega energijskega razreda, dostopnega na trgu, ob upoštevanju načela zagotavljanja konkurence med ponudniki.</p>
6.1.3 Posebna določila pogodbe o izvedbi naročila	
Naročnik med pogodbeno določila vključi določilo:	
1.	Če ponudnik ne izpolnjuje pogodbenih obveznosti na način, predviden v pogodbi o izvedbi javnega naročila, naročnik odstopi od te pogodbe.

⁸ Naročnik lahko določi delež izdelkov, ki morajo biti uvrščeni v najvišji energijski razred, dostopen na trgu, v nižjem deležu kot 100 % in je še vedno skladen s cilji uredbe ZeJN, vendar pa ta delež ne sme biti nižji od 70 % izdelkov v najvišjem energijskem razredu. Naročnikom, ki ne zahtevajo, da so vsi izdelki uvrščeni v najvišji energijski razred, dostopen na trgu, se priporoča, da višji delež izdelkov v najvišjem energijskem razredu od zahtevanega ovrednotijo v okviru meril (primer merila »Večji delež televizorjev z višjim razredom energijske učinkovitosti«).

⁹ Glej Pojasnila na zadnjih straneh.

¹⁰ Glej Pojasnila na zadnjih straneh.

Pojasnila

Nalepka o energijski učinkovitosti (t. i. energijska nalepka) pomaga kupcem izbrati izdelke, ki porabijo manj energije, in s tem znižati strošek za nakup električne energije. Oznake so lahko tudi spodbuda za podjetja, da razvijajo in vlagajo v energijsko učinkovito načrtovanje izdelkov.

Evropska podatkovna zbirka za označevanje energijske učinkovitosti (EPREL)

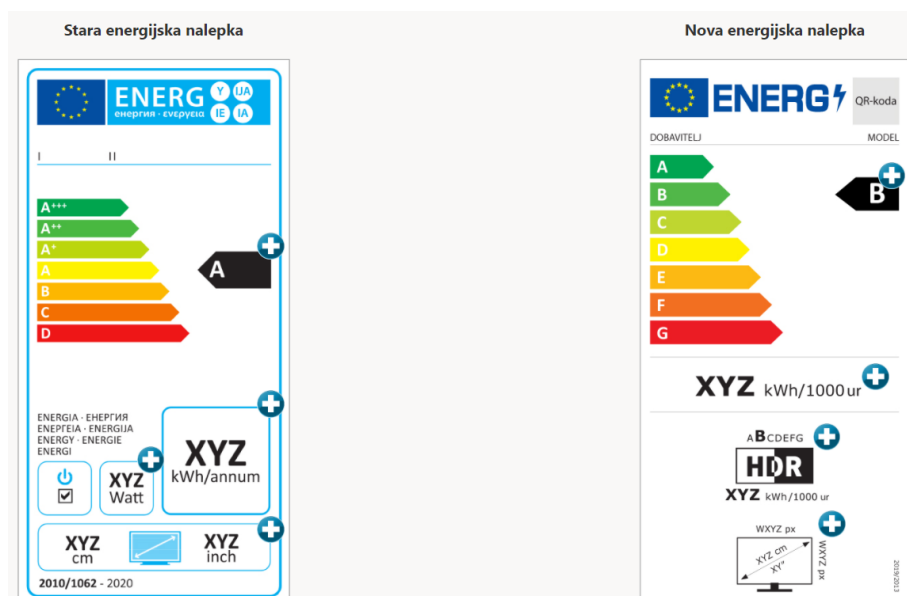
Od 1. januarja 2019 dobavitelji registrirajo svoje proizvode v podatkovni zbirki EPREL, preden jih prodajajo na evropskem trgu.

Javni naročniki (in potrošniki) lahko v podatkovni zbirki o proizvodih EPREL iščejo energijske nalepke in informacijske liste proizvodov, vključno z energijskim razredom. Baza EPREL nudi podrobne informacije o vseh registriranih proizvodih, učinkovitosti energetske učinkovitosti, dimenzijah modela, vrsti proizvodov in njihovih posameznih količinah ali minimalni garanciji, ki jo ponuja dobavitelj. Iz Baze EPREL je mogoče tudi izvažati podatke.

Razpoložljivost proizvodov z zahtevanimi zmogljivostmi in značilnostmi je mogoče preveriti na dva načina in sicer: neposredno prek podatkovne zbirke EPREL, dostopne na spletni strani: <EPREL> (1. 5. 2021) ali pa s skeniranjem QR kode, ki je navedena na novih energijskih nalepkah za konkretni proizvod (samo v primeru proizvodov, ki imajo prevrednoteno energijsko nalepko – televizorji, monitorji, pomivalni stroji, pralni stroji, pralno sušilni stroji, hladilniki, zamrzovalniki in aparati za shranjevanje vina ter svetlobni viri).

OPOMBA: Zaradi zapletenega postopka verificiranja dobaviteljev, ki vpisujejo podatke v bazo EPREL, se javni vpogled v bazo na spletni strani: <EPREL> postopno nadgrajuje in ni nujno, da so podatki o določenem proizvodu že javno dostopni kljub temu, da se prodaja na EU trgu. V tem primeru se proizvodi, ki imajo prevrednoteno nalepko, lahko preverijo s skeniranjem QR kode, ki je navedena na novih energijskih nalepkah.

Sistem označevanja, ki temelji na desetih energijskih razredih in podrazredih (od A+++ do G), je z leti postal nepregleden in nejasen. EU zato postopoma uvaja nov način označevanja oziroma razvrščanja izdelkov v energijske razrede – z novo lestvico od A do G, brez razredov, označenih s plusi, kar bo omogočilo boljše razumevanje in lažjo primerjavo energijske učinkovitosti izdelkov. Oba sistema bosta v veljavi še nekaj časa do popolne opustitve starih razredov.

Vir: <https://belt.zps.si/zaslони.php>.

Energijska nalepka označuje, v kateri razred energijske učinkovitosti od A do G se uvršča naprava glede na rabo energije. Oznaka A (zelene barve) pomeni največjo energijsko učinkovitost, oznaka G (rdeča) pa najmanjšo. Energijske nalepke so obvezne za vse naprave, ki se prodajajo v EU in za katere obstajajo zahteve o označevanju (enotna zakonska ureditev na evropski ravni).

Razred energijske učinkovitosti elektronskega prikazovalnika se v skladu z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2019/2013 določi na podlagi njegovega indeksa energijske učinkovitosti za označevanje z energijskimi nalepkami ($EEl_{nalepka}$), kot je določeno v tabeli 1 Priloge II:

Razredi energijske učinkovitosti elektronskih prikazovalnikov

Razred energijske učinkovitosti	Indeks energijske učinkovitosti ($EEl_{nalepka}$)
A	$EEl_{nalepka} < 0,30$
B	$0,30 \leq EEl_{nalepka} < 0,40$
C	$0,40 \leq EEl_{nalepka} < 0,50$
D	$0,50 \leq EEl_{nalepka} < 0,60$
E	$0,60 \leq EEl_{nalepka} < 0,75$
F	$0,75 \leq EEl_{nalepka} < 0,90$
G	$0,90 \leq EEl_{nalepka}$

Nalepka mora biti jasno vidna na vsaki napravi na prodajnem mestu. Nalepke in tehnično dokumentacijo o izdelku morajo trgovcem brezplačno dati proizvajalci.

Nova energijska nalepka vključuje informacijo o porabi električne energije (podatki se razlikujejo glede na vrsto izdelkov), s piktogrami in QR-kodo pa prikazuje tudi druge koristne informacije, povezane z energijo.

Glavni elementi nove energijske nalepke so:

- QR-koda: potrošniku omogoča, da dobi dodatne informacije o izdelku, in sicer tako, da kodo preprosto »prebere« s pametnim telefonom,
- nova lestvica: od A do G, brez razredov, označenih s plusi,
- poraba energije: podatki so različni glede na vrsto izdelkov. Pri hladilnikih, denimo, je prikazana letna poraba energije, pri pomivalnih, pralnih in pralno-sušilnih strojih poraba energije za 100 ciklov, pri zaslonih in svetilih pa za 1000 ur uporabe,
- piktogrami: prikazujejo delovanje in druge lastnosti izdelka. Število in vrste piktogramov se od izdelka do izdelka razlikujejo.